

ben áll azzal, hogy tudjuk a magyar ipart fejleszteni.

— Még egy szempont: a magyar munkaerők foglalkoztatására és ezzel kapcsolatban a *kivándorlásra kívánok* rámutatni, hogy közgazdasági helyzetünket ezzel is jobban megvilágítsam. 1899-től 1900-ig átlag 38000 volt évenként a kivándorlók száma, 1901-től 1905-ig 85000-re, 1906-tól 1910-ig 125000-re szaporodott évenként. 1911-ben 64000, 1912-ben 105000, 1913-ban pedig 81000 volt. Amerikában ezidőszent 1 millió 200000 magyar állampolgár él, de állandóan nagy a vérvesztésünk, a munkás, dolgozó kezében való veszteségünk. Ha ennek az okait kutatjuk, ha azt keressük, miért nem tudjuk ezeket a munkaerőket itt tartani, csak egy — általános okot — mondhatunk. *Nem tudunk nekik biztos foglalkozást adni.* A kivándorlás oka közelebbről, a föld kedvezőtlen eloszlásában rejlik. A legjobb eszköz a kivándorlás ellen erős magyar ipar megalapítása, amely a munkások százezreinek képes foglalkozást nyújtani. Arra kell törekedni, hogy miután közgazdasági életünk fejlődését más irányba terelni nem tudjuk és eredményeket nem várhatunk, az ipar fejlesztését mozdítsuk elő tőlünk telhetőleg. A legközelebbi esztendő fontosak lesznek arra nézve, hogy mit tudunk tenni a magyar ipar fejlesztésére.

(Az új szerződések.)

A kereskedelmi szerződések megkötésénél nem szabad az alkalmat elszalasztani, hogy olyan kedvező termelési feltételeket tudjunk elérni a magyar ipar számára, amelyek a fejlődését biztosítják. Az ipar fejlődése általában attól függ, hogy az egyes országok hogyan tudják a termelési különbségeket kiegyenlíteni. A termelési feltételei különböző országokban különbözők. Ha szabadjára volna hagyva a közgazdasági fejlődés menete, akkor azok az államok, amelyekben minden feltételt meg van, mértani arányokban szárnyalnának előre, így Anglia is hatalmasan túlnőne iparilag Németországon, mert Angliában a termelési feltételei jobbak. De éppen Németország példája bizonyítja, hogy mesterséges iparfejlesztési politikát kell inaugurálni, mintahogy ezt csinálja Németország Angliával szemben és nemsokára már túl is szárnyalja a sokkal kedvezőbb feltételek közt dolgozó angol ipart. Ma legfontosabb nekünk, hogy azokat a különbségeket, amelyek a termelésben közöttünk és a mi versenytársunk: Ausztria között van, *mesterséges iparfejlesztési politikával áthidaljuk.* Mert ha ilyen politikánk nincsen, akkor Ausztria messze tulszárnyalja a mi fejlődésünket. Ha vizsgáljuk az osztrák és a magyar ipari termelés előfeltételeit, azt látjuk, hogy ezek *aránytalanul kedvezőbbek Ausztriában.* A szénellátás dolgában határozottan előnyben van Ausztira. Munkaerők dolgában is. A textil-iparral a mai munkásoknak már az ősapjuk foglalkozott, míg nálunk most emeljük ki az embereket a mezőgazdaságból és szoktatjuk az iparhoz. Tőke dolgában, ami termelésnek szintén legelsőrendű előfeltétele, Ausztriában megint sokkal előnyösebb a helyzet. Sokkal inkább képes a helyét magállni, mint mi, kedvezőtlen viszonyok között is, ha kell, áldozatokkal is kitart vagy agresszív versenyt folytat. Földrajzi fekvése is kedvezőbb a mienkénél, különösen a nyugati államok felé. *Mindezeket a különbségeket el kell enyésztenünk, ki kell egyenlitenünk mesterséges közgazdasági politika útján.* Minden ország, amely ilyen helyzetben volt, egy hatalmas eszközt tudott felhasználni arra, hogy ezeket kiegyenlítse és ez: a *vámvonat megállapítása volt.* Azt hi-

szem — legalább az eddigi tapasztalatok azt mutatják — hogy ez az eszköz a legkönnyebben simul a viszonyokhoz, ezzel lehet megadni az iparnak azt a védelmet, amely biztosítja más országok kedvezőbb termelési feltételeivel szemben a fejlődését. Ilyen nélkül a magyar ipar olyan arányban fejlődhetni nem fog, mint más országok ipara; üdvös volna persze, ha csak a kezdetét tudnók biztosítani a magyar ipar ilyen alapon való fejlődésének. A helyzet az, hogy számolnunk kell vele, hogy ezeket az előfeltételeket mostan, a jelenlegi körülmények között talán nem is fogjuk megteremthetni. De az agitáció meg kell kezdeni és folytatni kell úgy, hogy az eszme ne mehessen feledésbe.

— Két nagy csoportra lehet osztani azokat a feladatokat, amelyek megvalósítandók lesznek. *Az egyik az Ausztriával való kiegyezésben,* illetőleg a külföldi államokkal kötött szerződésekben valószínű meg. A mostani állapotok fenntartásába Magyarországnak nem mehet bele. A mai vámtarifa fenntartásába se. A mostani vámok bizonyos ipari cikkek tekintetében nem védik meg a magyar termelést. A magyar cipőipar például most abban a kedvezőtlen helyzetben van, hogy a nyerstermékek árai olyan hatalmasan felszöktek, hogy a német ipar az olcsó vámtarifa miatt igen könnyen el tudja látni nemcsak a magyar, de az egész osztrák piacot. A második csoportba tartozó feladat a *kikészítési eljárás terén fennálló állapot megváltoztatása.* Sem Ausztria, de különösen Magyarország nem valósította meg azt az iparfejlesztési eszmét, hogy a külföldi nyerstermékeket olcsón tudja behozni akkor, ha a kész gyártmányt kiviszi nyugatra. Magyarország szerepe közvetítő szerep volna. A magyar ipar nehezen tud lejutni a Balkánra is, mert nálunk a nyersanyag árai oly nagyok, hogy dacára kedvezőbb geográfiai fekvésünknek, nem tudjuk kiállni a versenyt a nyugati államokkal. Feldolgozott vasat például mi nem tudunk kivinni a keletre.

— A legfontosabb a kikészítési eljárások sorából az *örlési forgalom kérdése,* amely — megbocsáthatatlan közgazdasági hibánk folytán — a beállott szünet miatt maga után vonta, hogy a malmok kénytelenek voltak üzemüket redukálni. Ez a redukció a külföldön számunkra elvesztett piacot jelent, amelynek talán csak egy részét tudják visszaszerezhetni. Nincsen semmiféle közgazdasági ok, amely indokolná, hogy a mi malmaink ne hozhassanak be olcsóbb búzát, ha azt a külföldre kiviszik. Azt hiszem azonban, hogy ennek a kérdésnek a rendezése lehetővé fog válni.

(A Balkán felé.)

— A további feladat a *husbehozatal* dolgában a *Balkánon folytatott politikánk megváltoztatása volna.* Jelenleg fix összegben van megállapítva a husmennyiség, amit onnan behozhatunk. Elő állatokat nem hozhatunk be. Ennek határozottan iparfejlesztő hatása volt a balkáni államokra, amennyiben a hus igyekeznek most már maguk feldolgozni. Így be tudják hozni hozzánk anélkül, hogy a hus feldolgozására felügyelhettünk volna.

— A *vasuti csatlakozások* nagy szerepet játszottak a kereskedelmi szerződések dolgában folytatott legutóbbi tárgyalásokban, itt is változtatásra kell törekedni. A második csoportba sorozom még azokat a különbözőségeket is, amelyek bizonyos hibás politikai és közgazdasági intézkedés következtében jutottak kedvezőtlenebb helyzetbe. A saját vasuti tarifánk bizonyos árak tekintetében lényegesen drágább, mint Ausztriáé. Az adó-

politika is kedvezőtlen tehát iparunkra nézve.

— Ami a kereskedelmi szerződésünk jövő kialakulását illeti, *el lehetünk készülve rá, hogy a különbségeket kiküszöbölni teljesen nem lehet úgy,* hogy erős iparfejlesztési politikára lesz szükség. Az előkészületek már megindultak és az bizonyos, hogy nem fogunk eltekinteni attól az álláspontunktól, hogy a magyar gyáripár az állam részéről pénzbeli támogatást is nyerjen. Ezeket az ügyeket nem szabad azzal a bürokratikus pedantériával kezelni, amilyennel az utóbbi években kezelték. Szükséges, hogy hivatott közegek vegyék a kezükbe ezt és maguk a gyáripárosok is közreműködjenek az erre irányuló munkában.

(Kritika a munkásbiztosítóról.)

— Igén tisztelt Uraim! Én még egy kérdést kívánok érinteni, amely az ipar terheit van hivatva megkönnyíteni és ez: a *munkásbiztosítás ügyének kérdése.* Az összes gyáripari körökben a legnagyobb elégedetlenséggel találkozunk a munkásbiztosító intézményével szemben. Ez az elégedetlenség *korántsem antiszociális forrásokra* vezethető vissza, mert azt hiszem, *senki sincs a gyáripárosok között, aki meg akarná fosztani a munkást attól, hogy béleltség esetén kellő ellátásban és gyógyításban részesüljön,* hanem arra vezethető vissza, hogy nem a kellő módon, nem olyan módon funkcionál, ahogy a munkások érdekei is megkívánják. Ha azt nézzük, hogy mennyit fordítanak a munkásbiztosítók táppénzekre és gyógyköltiségekre és összehasonlítjuk ezt azzal, a mennyit a tisztviselők és orvosok fizetésére fordítanak, arra a tapasztalatra jutunk, hogy míg 1908-ban 55 százalék ment el a munkások segélyezésére és 29 százalék a tisztviselők és orvosok fizetésére, *addig ma 44 százalék jut a munkások gyógylására és 40 százalék a tisztviselők és orvosok fizetésére.* Ha ez így megy, akkor mihamarabb megszűnik a munkásbiztosító intézmény és az orvosok nyugdíjintézete lesz. Hibája ennek az intézménynek az is, hogy a konstrukciója tulságosan komplikált. A munkásbiztosító ügyeibe annyi embernek, annyi különböző gondolkodású és ellentétes véleményű faktornak van beleszólása, hogy lehetetlen elképzelni egy egységes, önálló vezetést. Olyan kérdéseket, amiket egy okos ember néhány perc alatt el tud intézni, be kell vinni a fórumok egész tömegébe. Előbb kilenc ember mond róluk véleményt, azután az igazgatósági tagok, majd mint ellenőrző szerepel az állami hivatal, amely az utóbbi időben abban kereste feladatát, hogy nehézségeket okozzon. Nincsen olyan kérdése a munkásbiztosítónak, amelyben azok, akiknek beleszólásuk van, egy nézetben volnának. A munkások más nézetben vannak, a hivatalnokok ismét más felfogást akarnak érvényesíteni, a munkaadóknak is külön nézetük van és egy negyedik nézetet képvisel: az állami hivatal. Ez a különbözőképen való gondolkodás megnehezíti az egész apparátust. A másik óriási hibája a munkásbiztosító intézményének a túlhaltott bürokratizmus. Nincsen benne üzleti szellem, mindenki fél a felelősségtől és az egész intézményből *aktagyár* lett, mert a hivatalnokok nem tudják mikor fognak beléjük börtölni vagy a munkaadók, vagy az igazgatók, vagy az állami hivatal. Olyan nehézkes a munkásbiztosító bürokratizmusa, hogy bár ebben a tekintetben a minisztériumok se kifogástalanok, de a legbürokratizmusabb intézmény ma Magyarországon a munkásbiztosító. Pénzügyileg olyan stádiumban vannak mindenütt az országban, hogy lehetetlen, hogy tovább folytassák

ELSŐRANGU
ÉTTEREM

P. R. Ó. F. É. T. A

ELSŐRANGU
SZÁLLODA

MINDEN VASÁRNAP
HONVÉDZENE

a város középpontján, Kárász-u. és Kölcsey-u. sarok.

MINDEN VASÁRNAP
HONVÉDZENE

NAGY TAVASZI SALVATOR-SÖR SZEZON.

◆ KITÜNŐ KONYHA. ◆

ELSŐRENDÜ KISZOLGÁLÁS.